

Kabul väntar på turisterna

Elefanthägnat är klart. Nu saknas bara en elefant.

Fler och fler kommer för att besöka Kabul zoo. Här kan man bland annat se brunbjörnar.

Afghanistans huvudstad är svårt märkt av decennier av krig. De sönderbombade byggnaderna och mängden beväpnade militärer gör att 70-talets hippie-mecka känns oändligt avlägset. Men i staden rustas det på sina håll och man är mer än redo att ta emot utländska turister så fort säkerhetsläget tillåter. Kabul zoo är Afghanistans enda djurpark. Den öppnade 1967 och var under många år ett populärt utflyktsmål. Men parken förstördes helt i inbördeskriget under 90-talet och bara ett fåtal av djuren överlevde, bland dem det enögda lejonet *Marjan* som blev lite av en internationell kändis.

Text | Sofia Eriksson
Bild | Måns Welander

Kabuls lejonkung överlevde två krig och miste sitt öga när han försvarade sig mot en attack av en soldat under inbördeskriget. När Marjan dog 2002 hade han blivit en världskänd symbol för ett Afghanistan som kämpat sig genom många hårda prövningar.

Efter talibanernas fall har mycket hårt arbete lagts på att bygga upp djurparken igen. Det finns storslagna planer på att modernisera verksamheten, vilket märks genom de många arbetarna som murar hus och kör runt med skottkärror fulla med byggnadsmateriel. Elefanthägnat är

just färdigbyggt och nu saknas bara den elefant som djurparken hoppas få hit från Indien. Den tidigare överlevde inte kriget.

Djurparksdirektör Aziz Gul Saqib tar emot i sitt stora, ståtliga och svala kontor. Mattorna är mjuka och i det välpolerade vitrinskåpet trängs många inramade intyg som vittnar om hans egna och djurparkens framgångar. Det går inte att ta miste på direktörens stolthet när han pratar om sitt zoo.

– Parken har överlevt väldigt farliga och hårda tider i Kabul. Det är en viktig plats. Många som kommer hit har svårt att

tro att det verkligen kan finnas en sån här djurpark i Afghanistan. Att vi har lyckats att bygga upp den så pass bra igen, säger han.

Djurparken får stadigt fler besökare. Förra året kom en halv miljon människor för att titta på fåglarna, fiskarna och de andra djuren – 448 till antalet. När 2011 nått sitt slut hoppas Aziz Gul Saqib att antalet besökare har spräckt 700 000-gränsen.

– Vi har fler besökare än många andra stora djurparker i världen. Det beror på att vi hela tiden bygger om och vi blir bara bättre och bättre.

Turisterna vågar inte komma

Det är mest afghaner som hittar hit. Av förra årets 500 000 besökare var bara omkring 500 utlänningar. Tidigare år har antalet varit ungefär det dubbla. Minskningen beror på säkerhetsläget, tror Saqib.

– Turister vågar inte komma hit och många internationella organisationer har så pass strikta restriktioner för sina anställda att de inte får besöka parken, säger han.

På djurparken hoppas man på att fler utländska besökare vill komma dit när de får reda på hur framgångsrikt man lyckats

En australisk djurparksdesigner har varit med och utformat parken till besökare och anställdas glädje (inklusive björnskötaren till höger).

” Jag är väldigt ledsen över att det inte kommer fler utländska turister hit, inte bara till djurparken, utan till hela Afghanistan ”

Aziz Gul Saqib | djurparksdirektör

bygga upp parken efter kriget. Bland annat har man tagit hjälp av en australisk djurparksdesigner.

– Jag är väldigt ledsen över att det inte kommer fler utländska turister hit, inte bara till djurparken, utan till hela Afghanistan. Det finns mycket att uppleva här. Men när säkerheten blir bättre kommer säkert turisterna också att komma tillbaka, säger Saqib.

Chauffören Khair Mohammed står

utanför uggleburen och tittar på de fem luggslitna djuren som radat upp sig på en pinne bakom gallret. Han bor i norra Afghanistan och besöker alltid djurparken när hans jobb tar honom till huvudstaden.

– Det brukar bli två gånger i månaden. När jag kör bil i mitt jobb så blir jag uttråkad, men när jag kommer hit så blir jag pigg igen. Mest gillar jag påfåglarna, de är vackra, säger han.

På 60- och 70-talet kom många utländska turister till Afghanistan, främst västerländska ryggsäcksresenärer som ville uppleva landets magnifika natur och rika kulturliv. Men med tiden gjorde de många krigen att landet oundvikligen skulle komma att förknippas med sovjetiska soldater, talibaner och mujahedin – och turisterna sökte sig istället till andra resmål.

Hårt tryck på resebyrå

Efter terrorattackerna mot World Trade Center 2001, och den efterföljande amerikanska invasionen av Afghanistan som ledde till talibanernas fall, vändes världens blickar återigen mot landet. Utländska mediebolag och vanliga turister var

nu ivriga att utforska ett land som varit oåtkomligt under många år.

Abdul Malik Seddiqui startade 2001 resebyrån Bamiyan Travels som arrangerade rundresor i hela Afghanistan, men särskilt till Bamiyan och Herat. En stor del av deras kunder var japaner och koreaner som ville besöka buddistiska platser i landet.

– Afghanistan var väldigt intressant för turisterna. Det finns många historiska platser att besöka och affärerna gick väldigt bra för oss, säger han.

Mellan 2003-2005 var trycket så hårt att resebyråns sex guider ofta inte räckte till och extrapersonal hyrdes in. Landet var då så pass säkert att det gick bra att köra runt besökarna i stora bussar. I dag finns knappt en offentlig toalett som inte har en beväpnad vakt, men Bamiyan Travels reste genom landet obehärdad.

– Vi var på de flesta ställena i Afghanistan, vi kunde till och med åka till Kandahar på den tiden. Vi körde i 18 timmar för att komma dit och ingen stoppade oss på vägen. Det var säkert överallt.

Affärerna blomstrade fram till slutet

Bokhandeln Behzad book store.

av 2005. Efter att USA gått in i Irak 2003 riktades det internationella samfundets intresse mot Irak snarare än Afghanistan och flera internationella organisationer lämnade landet. Säkerhetsrådet försämrades gradvis, i takt med att arbetslösheten breddade ut sig och den allmänna oron blev allt mer påtaglig.

Kunde inte garantera säkerheten

– Efter Irakkriget kom självmordsbombar-kulturen till Afghanistan. I början av 2006 inträffade flera incidenter med utlänningar inblandade, kidnappningar bland annat. Vi kunde inte längre garantera våra kunders säkerhet, säger Seddiqui, som fick lov att stänga sin resebyrå eftersom turisterna slutade att komma till landet.

I dag reser väldigt få utländska turister till Afghanistan. De få västerlänningar som rör sig på Kabuls gator arbetar för internationella organisationer och färdas ofta i bepansrade och välbevakade organisationsbilar (detta gäller inte Svenska Afghanistankommittén). När det närmar sig middagstid åker de till en av de få expat-restauranger som finns med på den korta listan över godkända matställen.

– Bara Afghanistan blir säkert så tror jag att turisterna skulle komma tillbaka. Människor har redan rest runt och upp-

Utställning på National gallery.

täckt hela världen, men Afghanistan är fortfarande orört. Allt kommer att avgöras 2014, säger Seddiqui och syftar på att utländska trupper då enligt planen ska ha dragit sig ur Afghanistan och lämna över säkerhetsansvaret till afghanerna själva.

Brungula vykort

Behzad book store ligger på Kabuls berömda Chicken Street, gatan som lockat turister ända sedan hippievågen drabbade landet och där en köpsugen turist kan hitta allt från plastblommor till afghanska mattor. Bokhandeln är fylld av böcker från golv till tak, och på väggarna hänger porträtt av gamla ledare.

På ett bord mitt i butiken ligger höga buntar med vykort. De flesta motiv går i en gulbrun färgskala med tydlig retrokänsla. På en bild ligger en populär afghansk sångare lojt i gräset, på en annan sträcker sig en regnbåge över ett opiumvallmofält. Vissa av vykortet har kopierats upp på sladdrigt fotopapper, andra är dammiga och av hård kartong. Tydligt är att vykortsbranschen fortfarande tycks leva på gamla meriter.

– Vi säljer omkring 100 vykort i veckan, både till afghaner och till utlänningar. Men de utländska kunderna kommer bara vissa dagar, för andra dagar avråder deras

kontor dem från att komma hit, säger 12-åriga Elham som vaktar affären medan hans pappa utträttat ärenden.

Säkerhetsrådet i staden är ett ständigt aktuellt ämne som avhandlas av alla, från unga kvinnliga studenter till äldre tedrickande män. En plats som genast märker av förändringar i säkerheten är National gallery som har omkring 700 besökare om året, av vilka en majoritet är utlänningar.

Dagen efter en självmordsattack mot det brittiska kulturrådets lokaler, som krävde nio afghanska polisers liv, är galleriet tyst och tomt på besökare.

– Det kommer inte att komma någon på en månad minst, eftersom ingen vågar röra sig runt i staden nu, säger galleridirektör Ahmad Wali Akbar.

I vanliga fall är galleriet annars ett exempel på ett besöksmål som lyckats bygga upp sin verksamhet efter kriget och som slagit besöksrekord år efter år.

– För sex år sedan kom bara ett fåtal personer hit, men nu har vi en jämn ström av besökare. Vi har blivit bättre på att marknadsföra galleriet och nu hoppas vi på att ännu fler utländska besökare ska hitta hit.

Svenska utrikesdepartementet avråder i dagsläget från alla resor till Afghanistan. •